

alleen het verhaal dat leest onder den merkling te laten koware uren onderling

laan bij dat feestge- Abraham dienen te geloovigen, en zijn is dan zijn vader- lenken te peilen, dat id zijn: feest is feest, vilen wij van dezen eten, tenzij wij ge- ingeleefd zijn? Wer- vader aller geloof- leven zijn, niet een- zeggen: wij moeten a weer de daad ver- in zijn concreet tot ditmaal met name Gods, altijd gequali- tie de Bondsgod hem et verbond der ge-

maai uitgegaan, en niet maar een aan- ge plaats in de ge- doch ook zeer be- n Abraham op die di: nooit is het niet a verharding, maar a aantoonende wijs, in den goddelijken zien wat Hem be- in Hem behaagt, en e Hij het „zendt“, deren, onzen vader eereplaats aan tafel n moeten wij niet i, die de menschen ht, met hun V-tee- hebben wij ons af dus vorm-gevende, god Abraham doet nadere verklaring rder Abraham van an dien Vader van zelf, die Abrahams 5:23) formeert en te komst, de eerste De openbaring des am en Melchizedek en toledooth-open- enesis: uit God zijn

enbaring van den Maar daar wordt jft, gelijk later in den wand, en geen den. Geen droom, daarvan.

erlei openbaring, ook een openba- wij hier, als God deichizedek elkaar

Verbondsgod, als in Abraham werk- en brief der He- tan, die Abraham rechtstreeks. Dat an ook meleen de Abraham en Mel- betrokken op Je- nende is, op weg

ebr. 7: aartsvader, rlijk, niet immer is niet steeds op mperken, op die b, aartsvader, dat

Christus, die uit i die thana, naar e Zoon, zijn eigen en bekwaamt tot derschap.

em noemt de au- an den Zoon van Zoon in r'n men- t hier immers om en van Christus; naturen heeft de uidig ambt opge- te staat, dien hij

wee: Dit zijn dus oven, hetwelk de den dirigeert: de hristus; Abraham

tact spreekt God sche" bijbelboek

enz-boek: Schrik mag zulke hoe- goed, den zin en lik" bepalende: HEEKE te doen Christus Jezus verbond der ge- aan en sterren, en kosmogtophie, id wordt. Neen, chepping-bericht van het verhaal sterren, omtrent cht omtrent den dan wordt ons

toch geen anthropologie gedoed, maar dan is het den auteur begonnen om het conflict van zonde en genade. Worden de geboorten van Adams huisgezin verhaald, dan krijgen wij geen ethnographie, en geen geographie, doch dan gaat het om de worsteling van Vrouwenzaad en slangenzaad, van Kerk en Wereld.

En zoo spitst zich het pad der verbijzondering almeer toe: straks vernemen wij, hoe na den zondvloed de verkiezende GOD met Sem den heirweg opbreedt; en hoe uit dien Sem Abraham verwekt wordt, en geroepen om dat wereldpad nu definitief tot kerkpad te maken; hoe uit Abrahams zaad niet Ismaël, maar wel Izaak, en niet Esau, maar wel Jacob de drager der kerkbelofte wezen mag; en hoe zoo het volk Israël verwekt, en wonderlijk bewaard wordt totdat het moment van zijn candidate als volk gekomen zal zijn. Israël — want daaruit zal straks de Messias worden geboren: Jezus Christus, de Komende, de ook in de feiten van Genesis al maar door aan het komen zijnde Middelaar van het verbond der genade. Het is alles kerk-wording, kerk-komst, Christus-wording, Christus-komst.

Wording, geboorte, komst, opkomst, — dat is dan ook eigenlijk de betekenis van het Griekse woord Genesis. Het boek Genesis is zich dan ook terdege bewust van zijn tendenz. Dit blijkt o.m. hieruit, dat in den tekst van het boek zelf meermalen een bepaald woord gebruikt wordt, dat in het hebreuwsch gespeld wordt als toledoth. Ook dat woord duidt zoo ongeveer hetzelfde aan als: Genesis. Het wil zeggen: ontstaan-geschiedenis, aan- vang, begin, wording, geboorte, en in wijderen zint: geschiedenis.

Dat woord toledoth heeft met name bij de vertegenwoordigers der godadienst-historische school sterk de aandacht getrokken. Het mag — bij alle verschil — ook de onze hebben. Het staat er niet voor niets. Bij voorkeur wordt in het boek Genesis dit woord gebezigd als er een mijlpaal op den weg van wereld en kerk is gezet. Eerst krijgen we de toledoth van hemel en aarde: Bree- der kan het niet. Dan komen we — want de kring ver- nauwt zich, we hebben immers ons tendenzboek — tot de toledoth van Adam. Maar in Adams kinderen is kaf en koren; maar dat koren sticht zich de tendentius gerichte aandacht. Zoo komen we dan vervolgens tot de toledoth van Seth; want die is nadat Kain, Abel — het vrouwenzaad — heeft doodgeslagen, Abels plaats vervanger en daarmee de vader van de heilige lijn in het menschengeslacht. Maar ook in de „heilige lijn“ treedt daarna het bederf op; kerk en wereld, vrouwen- en slangenzaad vermengen zich, en straks zendt God den zondvloed. Die brengt ons tot de toledoth van Noach. Treedt straks Noachs gezin uit de ark, om het „tweede werelddronk“ (Bilderdijk) te gaan beheerschen, dan is ook in zijn gezin weer niet alles het verbond getrouw. De verbondslinje gaat tot nader order Cham en Japhet voorbij; om tot Sem zich te bepalen. Van Sem gaan weer velen terzijde, totdat God een man verwekt, Terah, wiens gezin uit elkaar gehaald wordt, insoverre zijn zoon Abraham den goddelijken last ontvangt land en maatschap te verlaten en — als vader van het verbonds- volk Israël, als vader van Jezus Christus — te treden in de afzondering die eeuwen verduren moet, eer ze op den grooten Pinksterdag in Jeruzalem een einde nemen kan. Derhalve komen we bij de toledoth van Terah. En vandaar leidt ons het verhaal naar Abraham, den zoon van Terah. Hier — bij Abraham — is de mijlpaal, dien men bijzonderlijk te merken heeft. Want nu begint de geschiedenis van Izaak, Jakob-Israël, Kerk van Israël, Christus Jezus. Hebt ge er op gelet, dat ge bij het zevental, die rust gevonden hebt? Zon-maan-en-sterren; dat was één. Adam, dat werd twee. Seth, dat heet: drie. Noach, nummer vier. Sem, dat is vijf. Terah, nummer zes. En dan is Abraham zooveel als: zeven.

De zevende in de Genesis-lijn: Abraham.

De zevende in de toledoth: Abraham.

„Zeven“ nu is te zeggen: voorloopig rust. Tenminste dat wil het hier op aarde bij menschen zeggen. Wat een reus is daarom die Abraham. Het tendenz-verhaal Genesis wil maar zeggen: alles stuurt op dien éénen man aan. Zon-maan-sterren, Adam, Seth, Noach, Sem, Terah, alles dringt en perst naar Abraham toe, alle toledoth van „zes“ en daaronder zuchten om dezen „zevende“, dezen Abraham, alles is op hem gemunt.

Geef Abraham zijn eer: de letter van Genesis is onbetwistbaar Abrahams letter. Om zijn Genesis, om zijn toledoth, om zijn geboorte, is het God te doen geweest, toen hij het heel-al formeerde, Adam schiep, Seth verwekte, Noach zond, Sem apart zette, Terah vader liet worden.

Abrahams geboorte — een hoogtepunt in de geschiedenis van Kerk en wereld, van heel-al. Het is in feite preclus hetzelfde als wat Openbaring XII ons teekent. Daar staat het groote Kind van Abraham onder den wijden koepel van zon-maan-sterren; en het wordt geboren uit den schoot der als „vrouw“ geteekende Kerk van het Testament, derhalve van Adam, Seth, Noach, Sem, Terah, Abraham. Nu, om dat kind van Abraham is ook in Genesis te doen. Maar dat Kind toeft nog, al is het op weg. Voorloopig is er een rustpunt bereikt: Abraham is er. Zijn toledoth wijzen uit, dat hij een blinkende figuur bij uitnemendheid is, een ster van de eerste grootte, een mijlpaal in de geschiedenis van zon-maan-sterren (het heel-al), van Adam (de menscheit, van de Kerk (Seth, Noach, Sem, Terah). O, die Genesis van Abraham! Die gelukkige, voorspoedige geboorte van dezen „zevende“ in de linie der merkwaardige producten, de toledoth van God Jahwe! Wie zoo gelooven wordt, krachtens geboorte (zeggen de menschen) tot groote dingen bekwaam. Uw geboorte bepaalt Uw verkiesbaarheid, en dus ook Uw verkiesing. Zoo oordeelen de menschen, als zij ook „ervaringslicht“ een Genesis-boek, en een toledoth-register schrijven. En alzo schijnt ook God te oordeelen, God de Heilige Geest, die het boek Genesis opnam in de Schrift, en deze daarmee opende. Gods eigen Schrift, Gods eigen vinger, Gods eigen rythme in de geschiedbeschrjving Zijner tendenzen schijnt te zeggen: Let op den man van zoo hooge geboorte van zulke Genesis, van deze toledoth.

Ja, nog meer. Ook de steenen zijn haast gaan spreken. En de feiten van den dag. Want die Abraham blijkt —

in Genesis — XIV — met één slag een zeer fortuinlijk man geworden. Hij is overwinnaar in een enormen strijd geworden. Vier Koningen, resideerende buiten Kanaän, hadden gezamenlijk het zwaard opgenomen tegen vijf steds- vorsten, allen uit Abrahams omgeving: de Jordaan streek. De vier geallieerde koningen, hadden in een streek, die later door de Doodse Zee opgeslokt is, slag geleverd tegen een vijf stadsvorsten, kleine machthebberies, maar gehecht aan macht en titel. Aanleiding voor den strijd was gevonden in de poging der Jordaan-vorsten, om zich te bevrijden van het juk der Elamieten, die destijds in voor-Azië de lakens uitdeelden. De opstand was wel bedoeld geweest als een poging, om heel het Jordaan gebied — ja, heel het Westen — vrij te maken van Elamietischen (en anderen) druk. Waarom dan ook Elam met andere rijken een strafexpeditie op touw gezet heeft. Weins, deze laatste militaire operatie was in het nadeel van de bewoners van het Westen geëindigd; en tot de gevangenen, die, met hun bezittingen, werden wegge- sleept, behoorde ook Lot, de neef van Abraham, inwo- ner van Sodom.

En nu is het Abraham, die het initiatief neemt ter bevrijding. Zelf brengt hij een legermacht op de been; ook weet hij bondgenooten aan zich te associeeren. Heel- maal naar het Noorden, zien wij Abraham, opmarcheeren, — de ravitailleeringsmogelijkheden blijkt hij te kun- nen overwinnen, straks grijpt hij zijn kans door den overmachtigen vijand — zooveel „grootmachten“ — te verrassen en te verslaan, ja, te achtervolgen, tot be- noorden Damascus. Een militair succes, dat, reeds voor wie de afstand kent, er wezen mag. Eén der resultaten is alvast, dat Lot bevrijd wordt. Een tweede, dat een enorme buit atraks aan Abrahams voeten ligt. Kameelen, tapijten, goud, zilver, slaven, militair gerei, ja, wat niet al!

Met één slag is Abraham, die toch al een voornaam heer was, nu een gevestigd heerscher geworden. Een man, om mee te rekenen; vooral als men bedenkt, dat na veler inzicht de gevallen beslissing van beteken- is geweest voor de controle van de handelsroute Eufraat-Damascus-Jordaan-Rode Zee. Naar geldend oorlogs-, en volkerenrecht, komt dan ook de enorme buit Abrahams toe: hij is kapitalen rijker geworden; — als hij wil, het schijnt dat de belofte Gods, die hem zegen had toe- gezegd (11:2), en hem ook landbezit, en een over heel de linie geldende heerschterspositie had gegarandeerd (11:2, 7; 13:15, 17), en die hem zelfs den rang van pro- minente figuur van universeel diacritische beteken- is had toegewezen (11:3), afgedacht nu van de toezegging van nakomelingschap, die trouwens nog komen kan, zoo maar in eenen in vervulling is gegaan. En dat op zoo'n mooie manier: niet zonder eigen machtsvertoon en militaire krachtinspanning. „Wie zich zelf helpt, dien helpt God“, — wij herinneren ons die spreuk uit den mond van menig potentaat van wereldsche autarkie.

Wordt vervolgd).

K. S.

OPVOEDING EN ONDERWIS

In de wereld van den Bijbel.

II.

Zoo is dan de Bijbel het boek over den leven- den God.

Maar daar moet noodzakelijk wat aan wor- den toegevoegd.

De vraag dringt zich namelijk aan ons op: hoe, op welke wijze, laat God zich aan ons zien? Of, beter gezegd: hoe, op welke wijze, toont God Zichzelf aan ons in den bijbel?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden moeten we eerst scherp inzien, dat God zich nooit anders laat zien dan in de werken zijner handen. In wat Hij doet, in wat Hij tot stand brengt, d.w.z. in zijn schepselen komt Hij naar de menschen toe en maakt zich aan hen be- kend. Nooit anders!

Calvijn heeft met grooten nadruk op dit feit gewezen. Wij moeten niet met vermetele nieuwsgierigheid — zoo schrijft hij — pro- beeren door te dringen in het wezen Gods. Dat wezen moet aangebeden en niet scrupuleus onderzocht worden. Wij moeten God zoeken in zijn werken, want in die werken toont God zichzelf aan ons. En door die werken stelt Hij zich in nauwe en vertrouwelijke betrekking tot de menschen en deelt Hij zich zelfs in zekeren zin aan ons mee.

Ja, Gods wezen is voor menschen ten eenen- male ondoorgroendelijk. Van aangezicht tot aangezicht zien wij Hem nooit. God blijft een God die in de verborgenheid woont. Rondom Hem zijn wolken en donkerheid. Wie met een hoogmoedig denken in Hem wil doordringen is gelijk aan den vogel die het felle licht van den vuurtoren wil binnenvliegen. Hij wordt verblind en gaat onder. God blijft altijd on- eindig veel hooger dan alle menschelijk den- ken en kennen. Ook veel hooger dan ons ge- loovig denken en ons geloovig kennen.

En daarom — als God tot de menschen komt, als Hij zich laat zien dan toont Hij zich nooit

zooals Hij in zichzelf en op zichzelf is. Hij openbaart zich met zijn werk, in zijn werk, door zijn werk. Hij maakt zich zichtbaar voor de menschen door middel van de geschapen wereld en al wat er op is. Hij spreekt tot de menschen door middel van het geschapen woord. In één woord: Hij openbaart zich door de werken zijner handen.

In het paradijs sprak al wat pas geschapen was luide en duidelijk en zuiver van den al- machtigen God en zijn oneindige grootheid. Al wat God gemaakt had, het ganschelijk werk- stuk zijner handen was een heldere transparant gelijk, waarin God stralend en heerlijk werd aanschouwd. Het was als een kristalzuivere spiegel, waarin Gods beeld klaar en schoon werd weerkaatst.

Maar sinds den zondeval is dat anders ge- worden. Wereld en menschheid werden ver- giftigd, verwrongen en onthouden door de zonde en haar gevolgen. De transparant werd vertroebeld, de spiegel barstte en verdoofte. Wij kunnen God niet meer zien en herkennen in wat eenmaal zijn schoone schepping was, maar sindsdien een ruine werd.

Maar in het centrum van wereld en historie verricht God dan zijn grootste daad in deze bedeeeling. De vleeschwording des Woords vindt plaats. Gods Zoon wordt mensch. Dat is inder- daad Gods grootste, meest omvattende werk in deze historie. De Vader zendt zijn Zoon. De Heilige Geest verricht het wonder der ont- vangenis. Gods Zoon neemt de volle mensche- lijke natuur aan. En in dat wonderwerk nu ver- toont, openbaart, geeft God zich ten volle. Zoo rijk als in deze bedeeeling maar mogelijk is. Wie Mij gezien heeft, zegt de Christus, heeft den Vader gezien. Niemand heeft ooit God aan- schouwd, maar Hij die in den schoot des Va- ders is, die heeft Hem ons verklaard.

In de oude bedeeeling was de Christus reeds steeds komende. Hij sprak in alle profeten. Hij wees in elk gebracht offer heen naar zijn groote offerande, die gebracht moest worden aan het kruis. Hij beeldde in koningen af de heerschappij waarmee Hij eenmaal zou beladen worden! Hij was altijd onder Israël. Hij vormde zich in Israël zijn typen. Als Israël benaauwd werd, werd Hij benaauwd. Hij zong mee in de psalmen en klaagde en jubelde als de Davids en Asafs klaagden.

Maar in Bethlehems nacht is de Christus waarachtig geboren en in de menschheid inge- gaan en met de wereld één geworden. Hij draagt dan alle wereldschuld en verzoent die met zijn bloed. Hij verlost de wereld van zonde, dood en Satan en leidt haar terug in Gods ge- meenschap waarin ze alleen maar bloeien kan doch ook eeuwig bloeien zal! In Hem nu komt, spreekt, werkt, verlost thans de eeuwige God! Door Hem leidt, regeert en voleindt God de gansche wereld en de geheele levensbeweging der menschheid. Christus, Die nu verheerlijkt is, moet het gansche program der wereldhis- torie uitvoeren en bouwen het eeuwig huis van het Goddelijk welbehagen.

Van dezen Christus nu spreekt de bijbel ook overall!

De bijbel is het boek over den levenden God! Dat weten we. Dat gaat voorop. Dat houden we vast. Maar we voegen er onmiddellijk aan toe: de bijbel is het boek van den levenden God, die in den Christus komt en werkt, spreekt en verlost, strijdt en overwint.

En zoo is nu de bijbel ook het boek dat van het begin tot het eind spreekt van den Christus. Van Hem jubelt het Oude Testament. Van Hem is gansch het Nieuwe Testament vol.

Willen we nu den geheelen, den werkelijken bijbel verstaan, willen we inderdaad in de we- relt van den Bijbel doordringen, dan is het ge- biedend noodzakelijk, dat wat we tot nu toe zeiden met vlammeende letters vóór ons staat. Het moet ingegraveerd zijn in ons hart. Het moet ons vleesch en bloed geworden zijn. Wie niet altijd God en zijn Christus ziet als hij in den bijbel leest, wie niet altijd in den bijbel God hoort spreken over Zichzelf en zijn Zoon Jezus Christus, voor dien blijft de bijbel een gesloten boek.

Maar leeft deze centrale boodschap voor ons, dan kunnen we verder komen, dan kan heel de oneindig gevarieerde verdere inhoud van den bijbel voor ons opengaan. Dan kunnen we ook wat God in den bijbel ons zegt over hemel en aarde, over planten en dieren, over mannen